

Sektorske analize. Kemijska industrija

Rašić Bakarić, Ivana

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **2021**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:213:287101>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-01**

Repository / Repozitorij:

[The Institute of Economics, Zagreb](#)

sa

Sektorske analize

ekonomski
institut
zagreb

ožujak 2021. broj 84 godina 10

ISSN: 1848-8986

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Kemijska industrija

Autorica Ivana Rašić

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

Udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u ukupnoj je zaposlenosti prerađivačke industrije 2020. godine iznosio 2,5 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 4,5 posto.

_8 Trendovi

Proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2020. godini bila je manja za 12 posto u odnosu na 2016. godinu, dok je industrija proizvoda od plastike i gume istovremeno ostvarila snažan rast od 17,7 posto.

_14 Vodeća trgovačka društva

Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2019. bili su za 5,4 posto veći nego u 2018. godini. Istovremeno ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume bilježe rast od 8,8 posto.

_19 Izvještaj sa Zagrebačke burze

Dionice Petrokemije d.d. su u 2020. godini na međugodišnjoj razini zabilježile rast vrijednosti od 24,17 posto, a dionice tvrtke Saponia d.d. od 47,59 posto.

_20 Kemijski sektor u EU-27

Proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji je u 2020. godini (razdoblje od siječnja do studenog) zabilježila međugodišnji pad od 4,4 posto. U istom je razdoblju prerađivačka industrija zabilježila međugodišnji pad od 10,6 posto.

_26 Kemijska industrija i Europski zeleni plan

Kemijska industrija može dati značajan doprinos nastojanjima Europe da do 2050. postane klimatski neutralna.

_30 Zaključak i očekivanja

Premda CEFIC za 2021. godinu prognozira rast proizvodnje kemijske industrije EU-a od 3 posto, dugoročniji gospodarski izgledi i dalje su vrlo neizvjesni zbog aktualne pandemije bolesti COVID-19 i njezinih stalnih gospodarskih učinaka.

Glavni sektorski pokazatelji

“**Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom bilježi međugodišnji rast, i to od 2,3 posto u 2019. godini te 11,3 posto u 2020. godini. Industrija proizvoda od gume i plastike u 2020. godini zabilježila je međugodišnji pad od 7,5 posto, čime je prekinuto šestogodišnje razdoblje kontinuiranog rasta ove industrije.**

— Sektor prerađivačke industrije Europske unije je u razdoblju od siječnja do studenog 2020. godine zabilježio međugodišnji pad od 10,6 posto, a kemijski sektor od 4,4 posto [CEFIC, 2021a]. Gledano na globalnoj razini, proizvodnja kemijskog sektora je tijekom prva tri tromjesečja 2020. godine zabilježila pad od 1,8 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U hrvatskom je gospodarstvu ukupna industrijska proizvodnja u 2020. godini ostvarila međugodišnji pad od 2,7 posto. Pritom je proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda zabilježila međugodišnji rast od 11,3 posto u 2020. godini, dok je industrija proizvoda od gume i plastike zabilježila međugodišnji pad od 7,5 posto.

Kemijski sektor definiran na temelju statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti (NACE Rev. 2, odnosno Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007.) u širem smislu obuhvaća proizvodnju kemikalija i kemijskih proizvoda [odjeljak C20], proizvodnju proizvoda od gume i plastike [odjeljak C22] te proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka [odjeljak C21]¹. Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda obuhvaća proizvodnju osnovnih kemikalija, gnojiva i dušičnih spojeva, plastike i sintetičkoga kaučuka u primarnim oblicima; proizvodnju pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda; proizvodnju boja, lakova i sličnih premaza, grafičkih boja i kitova; proizvodnju sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje, parfema i toaletno-kozmetičkih preparata; proizvodnju ostalih kemijskih proizvoda te proizvodnju umjetnih vlakana. S druge strane, proizvodnja proizvoda od gume i plastike obuhvaća proizvodnju vanjskih i unutrašnjih guma za vozila; proizvodnju ostalih proizvoda od gume; proizvodnju proizvoda od plastike; proizvodnju ploča, listova, cijevi i profila od plastike; proizvodnju ambalaže od plastike; proizvodnju proizvoda od plastike za građevinarstvo te ostalih proizvoda od plastike. Među postojećim proizvodima kemijske industrije i industrije plastike i gume u Hrvatskoj prednjači proizvodnja tehničkih plinova, polimera, prerađevina od gume i plastike, sredstava za pranje te boja i lakova.

¹ Analiza farmaceutske industrije objavljuje se u posebnom izdanju *Sektorskih analiza* koje izlazi u rujnu.

Tablica 1.
Glavni sektorski
pokazatelji,
međugodišnje stope
promjene, u %

Napomena: * Privremeni podaci, rezultat obrade iz JOPPD obrasca.
** Podatak se odnosi na nominalnu promjenu plaća isplaćenih u prosincu tekuće godine u odnosu na prosinac prethodne godine.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	2018.	2019.	2020.
Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda - C20			
Proizvodna aktivnost	-9,9	2,3	11,3
Zaposlenost*	2,8	2,5	-1,2
Bruto plaće (nominalno)**	2,8	4	6,0
Industrija proizvoda od gume i plastike - C22			
Proizvodna aktivnost	16,2	3,6	-7,5
Zaposlenost*	7,4	11,5	-0,4
Bruto plaće (nominalno)**	5,2	6,5	6,1

Prema zadnjim raspoloživim podacima za 2018. godinu, sektor kemijske industrije čini 0,76 posto bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Republike Hrvatske. Od toga je 0,26 posto BDP-a ostvarila proizvodnja kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana, dok je proizvodnja proizvoda od gume i plastike ostvarila 0,49 posto BDP-a te godine.

Istovremeno je udio proizvodnje kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti prerađivačke industrije (BDV-u) iznosio 2,1 posto, dok je udio proizvodnje proizvoda od gume i plastike iznosio 3,9 posto. Za usporedbu, godinu dana ranije u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda ostvareno je 2,6 posto, a u industriji proizvoda od gume i plastike 4 posto BDV-a cjelokupne prerađivačke industrije.

U ukupnoj je zaposlenosti prerađivačke industrije u 2020. godini sektor kemijske industrije sudjelovao s udjelom od 7 posto. Gledano izdvojeno, industrija kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačkog sektora 2020. godine sudjelovala je s 2,5 posto, a industrija plastike i gume s 4,5 posto. Sektor kemijske industrije u ukupnoj je zaposlenosti hrvatskog gospodarstva u 2020. godini sudjelovao s 1,2 posto.

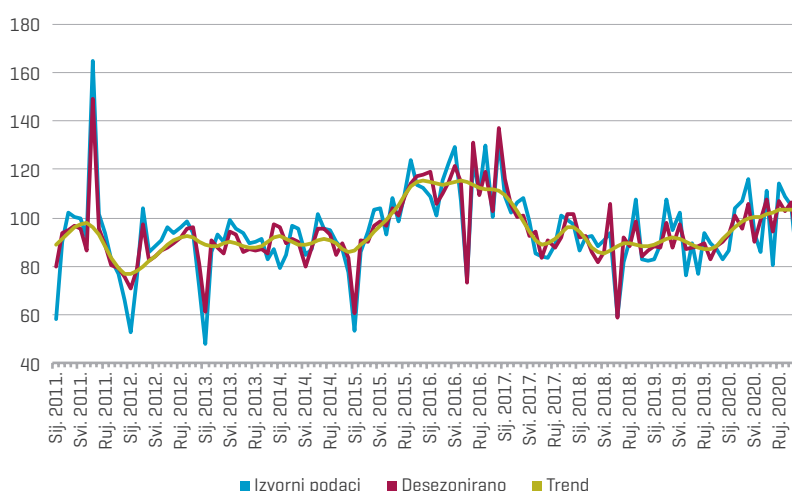
Ukupna industrijska proizvodnja je u 2020. godini ostvarila međugodišnji pad od 2,7 posto. Usporedbe radi, godinu dana ranije ukupna industrijska proizvodnja zabilježila je skromni međugodišnji rast od 0,6 posto, dok je 2018. godine ostvarila međugodišnji pad od 1 posto. Gledano po područjima nacionalne klasifikacije djelatnosti, pad proizvodne aktivnosti u 2020. godini u odnosu na prethodnu godinu zabilježen je u rudarstvu i vađenju [-0,7 posto], dok je prerađivačka industrija ostvarila rast od 4,7 posto, a opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija od 13,9 posto. Unutar odjeljaka prerađivačke industrije najveći je međugodišnji pad aktivnosti zabilježen u proizvodnji odjeće - C14 [-15,8 posto], zatim u proizvodnji motornih vozila, prikolica i poluprikolica - C29 [-14,9 posto] te u proizvodnji

pića – C28 [-13,9 posto]. S druge strane, najveće međugodišnje povećanje proizvodne aktivnosti u 2020. godini ostvarili su pored proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda – C20 [11,3 posto], proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme – C31 [19,3 posto], proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka – C18 [11,1 posto] te djelatnost popravaka i instaliranja strojeva i opreme – C33 [10,9 posto].

Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom bilježi međugodišnji rast proizvodne aktivnosti. Nakon što je u 2019. godini zabilježila međugodišnji rast od 2,3 posto, u 2020. godini bilježi rast od visokih 11,3 posto [tablica 1]. Za usporedbu, ova je industrija u 2017. i 2018. godini ostvarivala negativne stope rasta na godišnjoj razini, i to od 14,2 i 9,9 posto, dok se tijekom razdoblja od 2014. do 2016. godine njena proizvodna aktivnost kontinuirano povećavala. Promotre li se desezonirani podaci, vidljivo je kako je u trećem tromjesečju 2020. godine proizvodna aktivnost kemikalija i kemijskih proizvoda bila veća za 4,7 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, da bi se u posljednjem tromjesečju smanjila za 3,8 posto.

Slika 1.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, od siječnja 2011. do prosinca 2020., 2015. = 100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

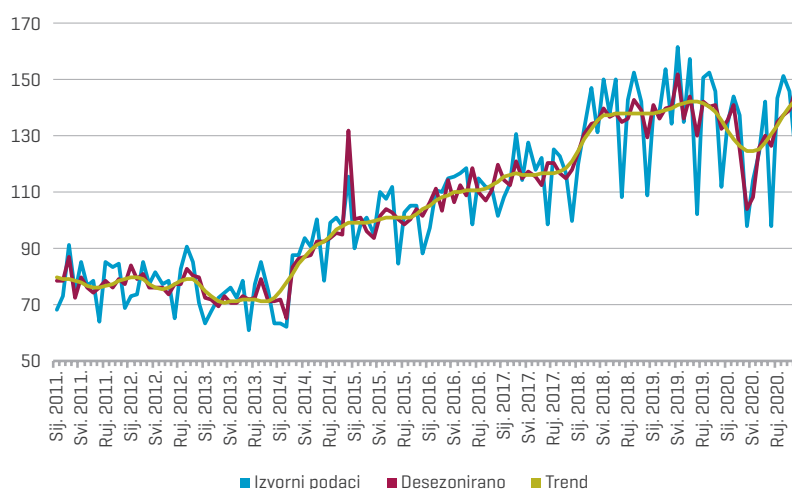

Međugodišnji porast proizvodne aktivnosti industrije kemikalija i kemijskih proizvoda bio je praćen povećanjem plaća, dok je zaposlenost zabilježila blagi pad. Prosječna bruto plaća isplaćena u prosincu 2020. godine u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda iznosila je 9.254 kune, što je bilo 1,6 posto ispod prosjeka gospodarstva te 8,9 posto iznad prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije. U odnosu na prosinac 2019. godine, prosječne mjesečne bruto plaće zaposlenih u ovoj industriji nominalno su se povećale za 2,7 posto. Zaposlenost se na međugodišnjoj razini u 2020. godini u prosjeku smanjila za 1,2 posto.

Industrija proizvoda od gume i plastike je u 2020. godini zabilježila međugodišnji pad od 7,5 posto, čime je prekinuto šestogodišnje razdoblje njenog kontinuiranog rasta (slika 2). Usporedbe radi, u 2019. godini je zabilježila međugodišnji rast od 3,6, a u 2018. godini od 16,2 posto. Usprkos padu na međugodišnjoj razini, desezonirani podaci ukazuju na blagi oporavak ove industrije u drugoj polovici prošle godine. Nakon što je u drugom tromjesečju 2020. godine proizvodna aktivnost industrije plastike i gume smanjena za 15,7 posto u odnosu na prethodno tromjesečje, u trećem je tromjesečju zabilježila porast od 15,5 posto, a u posljednjem od 8,2 posto (slika 2).

Slika 2.
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike, od siječnja 2011. do prosinca 2020., 2015. = 100

Izvor: Ekonomski institut, Zagreb na osnovi izvornih podataka Državnog zavoda za statistiku.

Pad proizvodne aktivnosti industrije proizvoda od gume i plastike tijekom 2018. i 2019. godine negativno se odrazio na kretanje zaposlenosti, dok su plaće nastavile s rastom. Tako je u 2020. godini zaposlenost ove industrije u prosjeku smanjena za 0,4 posto. Prosječna nominalna bruto plaća isplaćena u prosincu 2020. godine u industriji proizvoda od gume i plastike iznosila je 7.459 kuna te je u usporedbi s istim mjesecom 2019. godine bila nominalno veća za 6,1 posto. Ipak, usprkos povećanju plaća, plaće u industriji proizvoda od gume i plastike su i dalje među najnižima u sektoru prerađivačke industrije. Niže plaće su u djelatnosti ostale prerađivačke industrije, industriji namještaja, drvenoj industriji, tekstilnoj i odjevnoj industriji te proizvodnji kože i odjeće. Tako je plaća isplaćena u industriji plastike i gume u prosincu 2020. godine bila za 21 posto niža od prosjeka gospodarstva te za 12 posto niža od prosjeka cjelokupne prerađivačke industrije.

Za razliku od cijena na razini cjelokupne prerađivačke industrije koje su u prosincu 2020. godine u usporedbi s istim mjesecom 2019. godine zabilježile pad od 3,2 posto, proizvođačke su cijene u proizvodnji kemikalija

CIJENE PROIZVOĐAČA KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U PROSINCU 2020. GODINE ZABILJEŽILE SU MEĐUGODIŠNJI RAST OD 0,3 POSTO, DOK SU CIJENE PROIZVOĐAČA PROIZVODA OD GUME I PLASTIKE ZABILJEŽILE PAD OD 0,4 POSTO.

i kemijskih proizvoda u istom razdoblju zabilježile neznatni rast od 0,3 posto. Istovremeno, cijene proizvoda od gume i plastike smanjile su se u prosjeku za 0,4 posto na međugodišnjoj razini.

Ukupna proizvodnost rada u prerađivačkoj industriji u razdoblju od siječnja do prosinca 2020. u usporedbi s istim razdobljem 2019. godine bilježi rast od 0,2 posto. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda pritom bilježi međugodišnje povećanje proizvodnosti rada od 15 posto, dok proizvodnost rada industrije gume i plastike bilježi međugodišnji pad od 7,4 posto. Rast proizvodnosti rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda može se pripisati povećanju proizvodne aktivnosti popraćenom smanjenjem zaposlenosti tijekom istog razdoblja. S druge strane, pad proizvodnosti rada industrije plastike i gume posljedica je snažnijeg pada njezine proizvodne aktivnosti od pada zaposlenosti.

U ukupnom izvozu prerađivačke industrije ostvarenom od siječnja do prosinca 2020. godine, kemijski je sektor² sudjelovao s 10,3 posto, pri čemu je industrija kemikalija i kemijskih proizvoda sudjelovala sa 6,4 posto, a prerada plastike i gume s 3,8 posto. Istovremeno je u ukupnom uvozu prerađivačke industrije kemijski sektor sudjelovao s 14,4 posto [9,5 posto industrija kemikalija i kemijskih proizvoda te 4,9 posto prerada plastike i gume]. U odnosu na prethodnu godinu, izvoz kemijskog sektora u 2020. godini smanjen je za 2,1 posto, a uvoz za neznatnih 0,4 posto. Pad izvoza zabilježen je u obje industrije. Industrija kemikalija i kemijskih proizvoda tako bilježi pad izvoza od 2,9 posto, dok uvoz ostvaruje neznatni rast od 0,4 posto. Istovremeno je izvoz industrije plastike i gume na međugodišnjoj razini smanjen za 0,6 posto, a uvoz za 1,3 posto. Zbog ovisnosti o uvoznim sirovinama, obje industrije ostvaruju vanjskotrgovinski deficit. Vanjskotrgovinski deficit proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda u 2019. godini iznosio je 7,8 milijardi kuna, a proizvoda od gume i plastike 3,6 milijardi kuna.

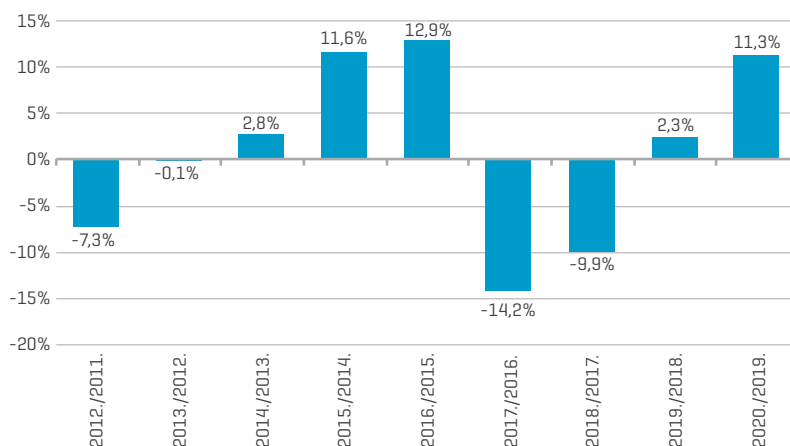
² Kemijski sektor uključuje industriju kemikalija i kemijskih proizvoda te industriju proizvoda od gume i plastike.

Trendovi

U odnosu na 2016. godinu, ukupna je proizvodnja industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2020. godini bila manja za 12 posto, dok je u usporedbi s 2011. godinom bila veća za 5,7 posto. Ovakvo je kretanje najvećim dijelom posljedica snažnog smanjenja proizvodne aktivnosti ove industrije tijekom 2017. i 2018. godine (slika 3). Ipak, u 2019. i 2020. godini industrija kemikalija i kemijskih proizvoda bilježi pozitivna kretanja koja se ogledaju u godišnjim stopama rasta proizvodne aktivnosti od 2,3 i 11,3 posto. Tijekom razdoblja od 2016. do siječnja 2021. godine ova industrija bilježi i povećanje zaposlenosti (slika 4). U siječnju 2021. godine industrija kemikalija i kemijskih proizvoda zapošljavala je 5.891 radnika, što je 506 (ili 9,4 posto) radnika više u usporedbi sa siječnjem 2016. godine. Udio industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije pritom je ostao nepromijenjen, na razini od 2,6 posto. Ipak, promotri li se pažljivije kretanje zaposlenosti ove industrije tijekom posljednje dvije godine, uočava se da je nakon snažnog pada broja zaposlenih od siječnja 2019. do siječnja 2020. godine, u prošloj godini uslijedilo razdoblje povećanja broja zaposlenih. Tako je u usporedbi sa siječnjem 2020. u siječnju 2021. godine ova industrija zapošljavala čak 321 (ili 3,2 posto) radnika više.

Slika 3.
Godišnje stope promjene proizvodne aktivnosti industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, 2012. – 2020.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

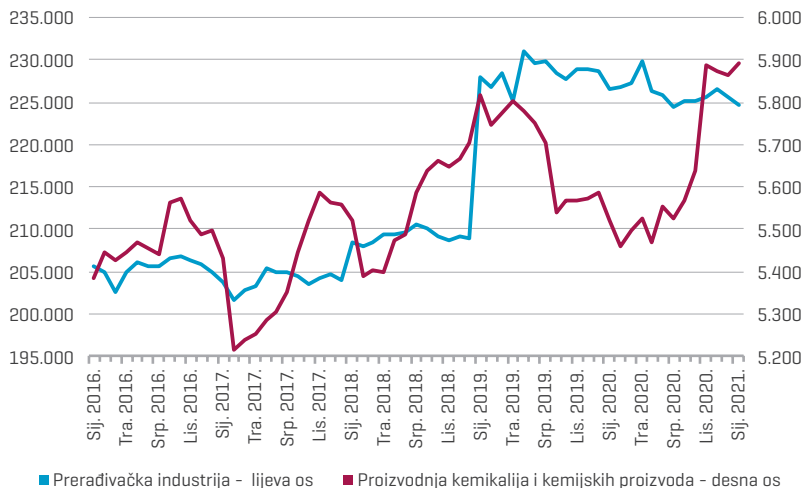

PROIZVODNJA INDUSTRIJE KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2020. GODINI BILA JE MANJA ZA 12 POSTO U ODNOSU NA 2016. GODINU.

Tablica 2 prikazuje podatke o prosječnim mjesečnim bruto plaćama isplaćenima u ovoj industrijskoj grani od 2016. do 2020. godine [godišnji prosjeci]. Prosječne mjesečne bruto plaće isplaćene u 2020. godini u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda bile su nominalno veće za 15,8 posto u odnosu na prosjek 2016. godine. Usporedi li se odnos plaća isplaćenih u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda i plaća isplaćenih na razini cjelokupne prerađivačke industrije tijekom razdoblja od 2016. do 2020. godine, vidljivo je kako su tijekom cijelog promatranog razdoblja plaće isplaćene u ovoj industriji bile iznad prosjeka prerađivačke industrije te gotovo na razini državnog prosjeka.

Slika 4.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda, od siječnja 2016. do siječnja 2021.

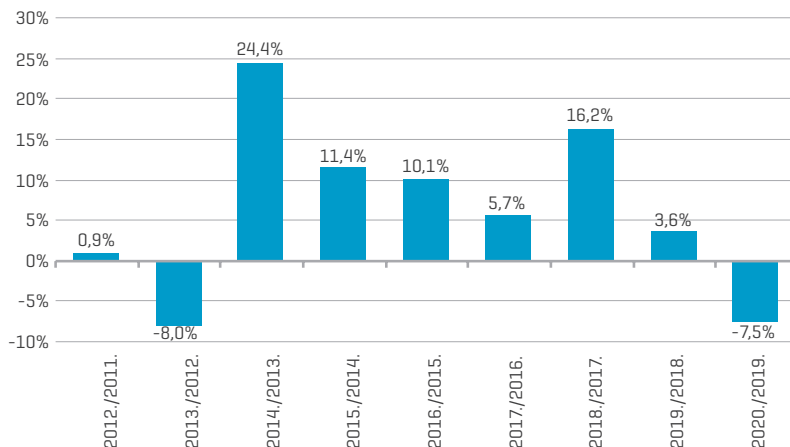
Izvor: Državni zavod za statistiku.

Ukupna je proizvodnja industrije prerade plastike i gume u 2020. godini bila 8,1 posto veća u odnosu na 2011. te za 17,7 posto veća u odnosu na 2016. godinu. Ova industrija nakon razdoblja rasta od 2014. do 2019. godine, u 2020. godini bilježi međugodišnji pad od 7,5 posto (slika 5).

Slika 5.
Godišnje stope promjene proizvodne aktivnosti proizvoda od gume i plastike, od 2012. do 2019. godine

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

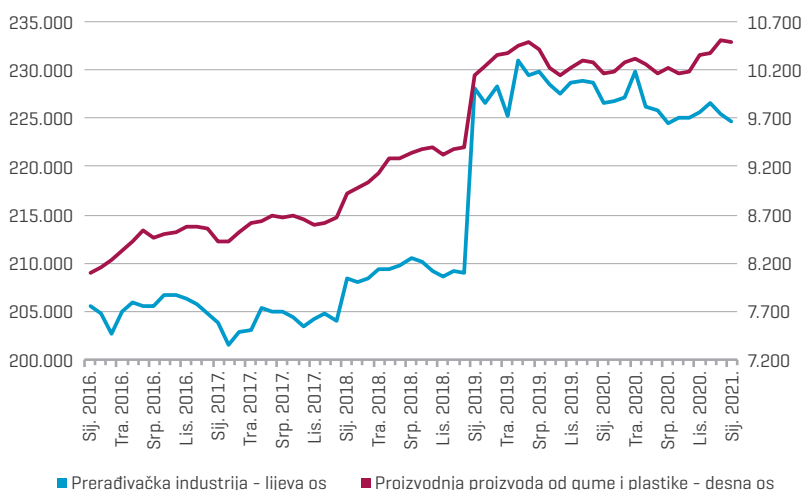

“Cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda u 2020. godini bile su manje za 1,9 posto u odnosu na prethodnu godinu, a cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike za 1,3 posto.

Industrija gume i plastike je u siječnju 2021. zapošljavala 10.491 radnika, što je u usporedbi s istim mjesecom 2015. godine 29,4 posto (2.384) radnika više. Iz slike 6 vidljivo je da je, uz manje oscilacije, razdoblje od siječnja 2016. do srpnja 2019. godine obilježeno povećanjem broja zaposlenih industrije proizvoda od gume i plastike. Zatim je uslijedilo razdoblje blagog smanjenja broja zaposlenih koje je trajalo do kolovoza 2020. godine, da bi opet došlo do porasta zaposlenosti. Tako je u usporedbi s istim mjesecom 2020. godine u siječnju 2021. godine ova industrija zapošljavala 321 radnika više (ukupno 10.491 osoba) [slika 4]. Za razliku od industrije kemikalija i kemijskih proizvoda, čiji je udio u ukupnoj zaposlenosti prerađivačke industrije od 2016. do 2021. godine ostao nepromijenjen, udio industrije prerade plastike i gume raste, i to s 3,9 posto u siječnju 2016. na 4,7 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije u siječnju ove godine.

Slika 6.
Zaposleni u pravnim osobama, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja proizvoda od gume i plastike, od siječnja 2016. do siječnja 2021.

Izvor: Državni zavod za statistiku.

PROIZVODNJA INDUSTRIJE PRERADE PLASTIKE I GUME U 2020. BILA JE 17,7 POSTO VEĆA U ODNOSU NA 2016. GODINU.

Prosječne bruto plaće isplaćene u 2020. godini u industriji prerade plastike i gume bile su nominalno veće za 23,4 posto u odnosu na prosjek 2016. godine [tablica 2]. Analizira li se kretanje prosječnih mjesečnih bruto plaća industrije prerade plastike i gume tijekom razdoblja od 2016. do 2020. godine, može se primijetiti da su pozitivne međugodišnje stope nominalnog rasta prosječnih bruto plaća zabilježene u svim godinama promatranog razdoblja. Prosječna mjesečna bruto plaća isplaćena u ovoj industriji tijekom cijelog je razdoblja od 2016. do 2020. godine bila ispod prosjeka plaća u prerađivačkoj industriji i prosjeka gospodarstva.

Tablica 2.

Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom u pravnim osobama u Hrvatskoj, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2016. – 2020.

Prosječna mjesečna bruto plaća	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Indeks 2020. 2016.
Republika Hrvatska (u kunama)	7.752	8.055	8.448	8.766	9.216	118,9
Prerađivačka industrija (u kunama)	6.940	7.230	7.624	7.974	8.396	121,0
Hrvatska = 100	89,5	89,8	90,2	91,0	91,1	101,8
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (u kunama)	7.742	7.955	8.273	8.665	8.968	115,8
Prerađivačka industrija = 100	111,6	110,0	108,5	108,7	108,7	97,4
Hrvatska = 100	99,9	98,8	97,9	98,8	97,3	97,4
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike (u kunama)	5.945	6.253	6.659	7.013	7.337	123,4
Prerađivačka industrija = 100	85,7	86,5	87,3	87,9	87,4	102,0
Hrvatska = 100	76,7	77,6	78,8	80,0	79,6	103,8

Izvor: Državni zavod za statistiku.

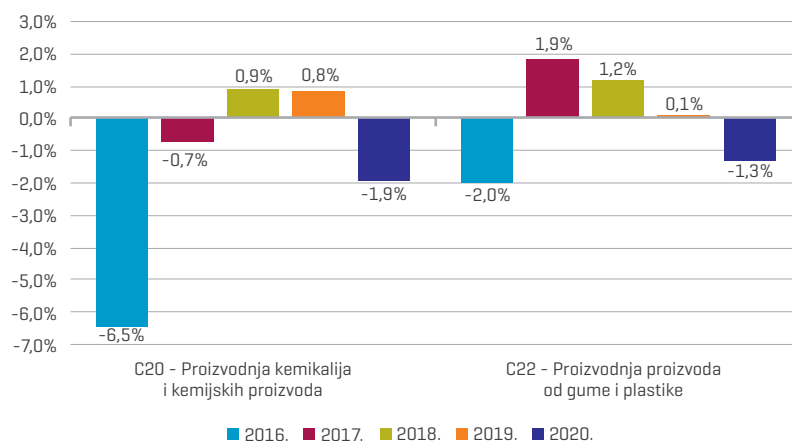
Nakon što su cijene proizvođača kemikalija i kemijskih proizvoda dvije godine zaredom zabilježile međugodišnji rast (u 2018. godini od 0,9 posto

i u 2019. godini od 0,8 posto), u 2020. godini uslijedio je njihov pad (-1,9 posto) [slika 7].

Međugodišnji pad u 2020. godini bilježe i cijene proizvođača proizvoda od gume i plastike, i to od 1,3 posto. Usporedbe radi, u prethodne tri godine cijene proizvođača ove industrije bilježe usporeni rast, i to po međugodišnjoj stopi od 1,9 posto u 2017., 1,2 posto u 2018. i 0,1 posto u 2019. godini [slika 7].

Slika 7.
Godišnje stope promjene proizvođačkih cijena na domaćem tržištu, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2016. – 2020.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda je u 2020. godini bio veći za 17,1 posto u odnosu na 2016. godinu, a uvoz za 17,6 posto.

Proizvodnost rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda od siječnja do prosinca 2020. godine u usporedbi s istim razdobljem 2019. veća je za 15 posto, dok je u industriji proizvoda od gume i plastike bila manja za 7,4 posto [tablica 3]. Usporedbe radi, u 2018. godini proizvodnost rada industrije kemikalija i kemijskih proizvoda bilježila je međugodišnji pad, a u 2019. rast. Istovremeno, proizvodnost rada u industriji proizvoda od gume i plastike je na međugodišnjoj razini u 2018. godini ostvarila rast od 15 posto, a u 2019. godini od 1,4 posto.

Tablica 3.
Verižni indeksi proizvodnosti rada, prerađivačka industrija, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda i proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2016. – 2020.

Indeksi proizvodnosti rada	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Prerađivačka industrija	105,8	101,2	99,9	102,9	99,8
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	109,5	85,1	89,6	104,5	115,0
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	112,4	102,8	115,0	101,4	92,6

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

“Pokrivenost uvoza izvozom industrije proizvoda od gume i plastike porasla je s 44,3 posto u 2016. na 48,7 posto u 2020. godini.

Tablica 4 prikazuje kretanje vanjskotrgovinske razmjene kemijskog sektora tijekom razdoblja od 2016. do 2020. godine. Izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda u 2020. godini bio je veći za 17,1 posto u odnosu na 2016. godinu, a uvoz za 17,6 posto. Usljed gotovo jednakog povećanja izvoza i uvoza tijekom promatranog razdoblja, pokrivenost uvoza izvozom ove industrije ostala je gotovo nepromijenjena, odnosno smanjena je za svega 0,2 postotna boda (s 42,3 na 42,1 posto). Tijekom promatranog razdoblja najviše vrijednosti i izvoza i uvoza industrija kemikalija i kemijskih proizvoda ostvarila je u 2018. godini (5,9 milijardi kuna izvoza i 13,9 milijardi kuna uvoza). Istovremeno najnižu vrijednost i izvoza i uvoza ova je industrija zabilježila 2016. godine, 4,8 milijardi kuna izvoza i 11,5 milijardi kuna uvoza.

Proizvodnja proizvoda od gume i plastike je u razdoblju od 2016. do 2020. godine zabilježila kumulativni rast izvoza od 23,4 posto, a uvoza od 12,1 posto. Usljed snažnijeg rasta izvoza od uvoza, došlo je do poboljšanja vanjskotrgovinske bilance i porasta pokrivenosti uvoza izvozom ove grane. Tako je pokrivenost uvoza izvozom proizvoda od gume i plastike porasla s 44,3 posto u 2016. na 48,7 posto u 2020. godini. Za usporedbu, 2010. godine pokrivenost uvoza izvozom industrije proizvoda od gume i plastike iznosila je svega 24,7 posto. Porast pokrivenosti uvoza izvozom industrije proizvoda od gume i plastike pokazatelj je postupnog smanjivanja uvozne ovisnosti o sirovinama kao i njenog preusmjerenja na plasman na inozemnom tržištu.

Tablica 4.

Vanjskotrgovinska razmjena, djelatnost prerađivačke industrije, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda te proizvodnja proizvoda od gume i plastike, 2016. – 2020.

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.*	Indeks 2020. 2016.
Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda						
Izvoz (u mil. kuna)	4.846	5.434	5.904,50	5.843,7	5.674	117,1
Prerađivačka industrija (u %)	5,9	5,8	6,1	6,2	6,4	109,3
Uvoz (u mil. kuna)	11.458,3	12.354,9	13.947,90	13.464,9	13.479,4	117,6
Prerađivačka industrija	8,8	8,7	9,1	8,8	9,5	107,8
Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	42,3	44	42,3	43,4	42,1	99,5
Proizvodnja proizvoda od gume i plastike						
Izvoz (u mil. kuna)	2.740,6	2.966,2	3.295,9	3.402,8	3.381,1	123,4
Prerađivačka industrija (u %)	3,3	3,2	3,4	3,6	3,8	116,4
Uvoz (u mil. kuna)	6.193,2	6.670,6	7.221,9	7.034,2	6.944,9	112,1
Prerađivačka industrija (u %)	4,7	4,7	4,7	4,6	4,9	104,0
Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	44,3	44,5	45,6	48,4	48,7	109,9

Napomena: * Podaci za 2020. godinu su preliminarni.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Vodeća trgovačka društva

Poslovanje vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda tijekom 2019. godine obilježilo je povećanje ukupnih prihoda i povećanje dobiti (tablica 5). Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava ovog sektora u 2019. godini iznosili su 4,2 milijarde kuna i bili veći za 5,4 posto u odnosu na prethodnu godinu. Za razliku od 2018. godine kada je na razini deset vodećih društava ove industrije ostvaren kumulativni gubitak od 445,4 milijuna kuna, u 2019. godini ostvarena je bruto dobit u visini od 266,5 milijuna kuna. Ovakvim je kretanjima najveći doprinos dala Petrokemija d.d., koja je 2018. godinu zaključila s gubitkom u visini od 470,8 milijuna kuna, dok je 2019. godinu zaključila s bruto dobiti od 140,4 milijuna kuna. Broj zaposlenih smanjen je s ukupno 3.357 u 2018. na 3.265 u 2019. godini (pad od 2,7 posto). Povećanje prihoda deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda praćeno smanjenjem zaposlenosti rezultiralo je povećanjem proizvodnosti rada od 8,4 posto.

Tablica 5.
Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, 2018. i 2019.

Napomena: Obuhvat vodećih trgovačkih društava: Petrokemija d.d., Saponia d.d., Messer Croatia Plin d.o.o., Hempel d.o.o., Chromos-Svjetlost d.o.o., Scott Bader d.o.o., Ireks Aroma d.o.o., Adriatica Dunav d.o.o., Meteor Grupa - Labud d.o.o. i Dioki d.d. u stečaju.

Izvor: Poslovna Hrvatska.

	2018.	2019.	2019./2018.
Ukupni prihodi (u mil. kuna)	3.965,6	4.181,4	105,4
Dobit prije oporezivanja (u mil. kuna)	-445,4	266,5	-59,8
Broj zaposlenih	3.357	3.265	97,3
Bruto marža (u %)	-11,2	6,4	17,6 p.b.
Profitabilnost imovine (u %)	-9,3	5,5	14,8 p.b.
Proizvodnost rada (prihod u tis. kuna po zaposlenom)	1.181,3	1.280,7	108,4
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,8	0,9	110,9
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,94	0,97	102,7
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,72	0,66	91,4

Financijski podaci pokazuju da vodeći proizvođači u kemijskoj industriji u Hrvatskoj i dalje imaju problem sa zaduženošću i održavanjem likvidnosti. Vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti za deset vodećih proizvođača u

UKUPNI PRIHODI DESET VODEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U DJELATNOSTI PROIZVODNJE KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA U 2019. GODINI BILI SU ZA 5,4 POSTO VEĆI NEGO 2018. GODINE.

kemijskoj industriji u 2019. godini iznosila je 0,9, što u odnosu na 2018. godinu predstavlja poboljšanje od svega 2,7 posto. Koeffcijent zaduženosti u 2019. godini iznosio je 0,66. Premda je on ispod razine od 0,72 iz 2018., njegova vrijednost ukazuje na slabu sposobnost ovih društava da pokriju svoje kratkoročne i dugoročne obveze prema kreditorima i ulagačima.

Ključni pokazatelji poslovanja deset vodećih poduzeća iz hrvatskog kemijskog sektora u 2019. godini prikazani su u tablici 6.

Tablica 6.

Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda – odabrani finansijski pokazatelji, 2019.

	Ukupni prihodi (u mil. kn)	Koeffcijent zaduženosti	Koeffcijent tekuće likvidnosti	Bruto marža [%]
Petrokemija d.d.	2.134,4	0,58	1,21	6,6
Saponia d.d.	508,9	0,41	1,88	-5,2
Messer Croatia Plin d.o.o.	229,6	0,19	2,50	13,4
Hempel d.o.o.	211,5	0,47	1,42	4,2
Chromos-Svjetlost d.o.o.	198,4	0,09	8,19	11,9
Scott Bader d.o.o.	192,4	0,60	1,05	2,7
Ireks Aroma d.o.o.	192,0	0,08	7,93	8,3
Adriatica Dunav d.o.o.	184,6	0,71	1,32	2,5
Meteor Grupa – Labud d.o.o.	181,5	0,83	0,69	5,6
Dioki d.d. u stečaju	147,8	1,10	0,51	36,1

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

Mjereno ukupnim prihodima, na vrhu ljestvice deset vodećih društava kemijske industrije u 2019. godini nalaze se redom Petrokemija d.d. [s 2,1 milijardom kuna ukupnih prihoda], Saponia d.d. [s 508,9 milijuna kuna ukupnih prihoda] te Messer Croatia Plin d.o.o. [s 229,6 milijuna kuna ukupnih prihoda]. Zatim slijede društva Hempel d.o.o., Chromos-Svjetlost

d.o.o., Scott Bader d.o.o., Ireks Aroma d.o.o., Adriatica Dunav d.o.o., Meteor Grupa – Labud d.o.o.³ i Dioki d.d. u stečaju.

Prema podacima Poslovne Hrvatske, smanjenje prihoda u 2019. u odnosu na prethodnu godinu ostvarilo je pet društava: Saponia d.d. [-27,7 posto], Adriatica Dunav d.o.o. [-9,2 posto], Hempel d.o.o. [-8,6 posto], Scott Bader d.o.o. [-4,2 posto] i Ireks Aroma d.o.o. [-2,4 posto]. S druge strane, najveći međugodišnji rast prihoda 2019. godine zabilježila je pored društva Dioki d.d. u stečaju [507,6 posto] Meteor Grupa – Labud d.o.o. [48,9 posto], nakon koje slijedi Petrokemija d.d. s međugodišnjim povećanjem prihoda od 14,2 posto. Visoka zaduženost u 2019. godini obilježila je poslovanje društava Dioki d.d. u stečaju, Meteor Grupa – Labud d.o.o., Adriatica Dunav d.o.o., Scott Bader d.o.o. te Petrokemija d.d.

Prema privremenim nerevidiranim financijskim rezultatima⁴, Petrokemija d.d. je u 2020. godini ostvarila ukupne prihode od 1.805,4 milijuna kuna i ukupne rashode od 1.540,4 milijuna kuna, što je rezultiralo neto dobiti od 267,0 milijuna kuna (Petrokemija d.d., 2021). Za usporedbu, Petrokemija d.d. je u 2019. godini ostvarila neto dobit od 140 milijuna kuna. Prihodi od prodaje ostvareni su u visini od 1.788 milijuna kuna, što u odnosu na ostvarenje iz 2019. godine čini pad od 15 posto. Pad prihoda od prodaje najvećim je dijelom posljedica pada prodajnih cijena te manjim dijelom pada prodanih količina. U nerevidiranom financijskom izvješću o poslovanju Petrokemije d.d. u 2020. godini ističe se kako pandemija bolesti COVID-19 nije imala negativan utjecaj na poslovanje društva. S druge strane, pozitivan utjecaj na poslovanje Petrokemije d.d. u prošloj je godini imala znatno niža cijena prirodnog plina kao i mjere povećanja učinkovitosti koje su u društvu provedene u prethodnim razdobljima. Planirani veći remont koji se trebao provesti tijekom ljeta 2020. godine, prebačen je na siječanj ove godine zbog nemogućnosti pojedinih dobavljača da rezervne dijelove dostave unutar dogovorenih rokova i tada važećih ograničenja putovanja.

Prema podacima Poslovne Hrvatske, u 2019. godini je u djelatnosti C22 “Proizvodnja proizvoda od gume i plastike” bilo aktivno 796 poslovnih subjekata koji su ostvarili ukupne prihode od 6,7 milijardi kuna. Analiza financijskih pokazatelja deset vodećih trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje proizvoda od plastike i gume ukazuje na pozitivna kretanja sektora tijekom 2019. godine (tablica 7).

³ Članice Meteor grupe su do 1. prosinca 2018. bile četiri pravne osobe: Meteor d.o.o. Đakovo, Labud d.o.o. Zagreb, Badel d.o.o. Sisak i Badel 1862 d.d. Zagreb. Dana 6. listopada 2018. godine društvo Badel d.o.o. Sisak pripojeno je društvu Labud d.o.o. Zagreb, a početkom prosinca 2018. provedeno je pripajanje društva Meteor d.o.o. Đakovo društvu Labud d.o.o. Zagreb. Provedene statusne promjene uključile su i promjenu naziva društva Labud d.o.o. Zagreb u novi naziv: Meteor Grupa – Labud d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu.

⁴ Podaci su preuzeti s internetske stranice: https://petrokemija.hr/Portals/0/Dokumenti_Kompanija/Financije/IzvjescjePetrokemija2020G.pdf?ver=2021-02-24-111702-577

“Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava sektora proizvodnje plastike i gume u 2019. godini bili su veći za 8,8 posto u odnosu na 2018. godinu.

Osnovna obilježja poslovanja promatrane grupe proizvođača proizvoda od plastike i gume su povećanje prihoda i zaposlenosti, te poslovanje s dobiti. Ukupni prihodi deset vodećih trgovačkih društava ovog sektora u 2019. godini iznosili su 2,3 milijarde kuna i bili veći za 8,8 posto u odnosu na prethodnu godinu. Broj zaposlenih povećan je s ukupno 1.486 u 2018. na 1.787 u 2019. godini (rast od 20,3 posto). Deset vodećih proizvođača u obje promatrane godine, 2018. i 2019., kumulativno je poslovalo s dobiti, pri čemu u 2018. godini ostvaruju kumulativnu dobit od 94,1 milijuna kuna, a u 2019. u visini od 123,8 milijardi kuna (rast od 31,6 posto).

Snažniji rast zaposlenosti (0,3 posto) od rasta prihoda rezultirao je smanjenjem proizvodnosti rada od 9,5 posto. Vrijednost koeficijenta tekuće likvidnosti deset vodećih proizvođača plastike i gume veća od 1,6 ukazuje da društva nemaju značajnih poteškoća u podmirivanju kratkoročnih obveza. Vrijednost koeficijenta zaduženosti u 2019. godini poprima vrijednost od 0,50 te je gotovo na razini iz prethodne godine. U istom razdoblju koeficijent obrtaja ukupne imovine također bilježi rast od neznatnih 1,5, što znači da se prosječno trajanje obrtaja ukupne imovine tek neznatno povećalo. U 2018. svaka kuna imovine rezultirala je s 1,35 kuna prihoda, dok je u 2019. na svaku kunu imovine bilo ostvareno 1,37 kuna prihoda. Nakon pokrića proizvodnih troškova promatranim društvima u 2019. godini ostalo je 5,3 posto, a u 2018. godini 4,4 posto ukupnih prihoda.

Tablica 7.

Prosječne vrijednosti odabranih pokazatelja poslovanja vodećih deset trgovačkih društava u djelatnosti proizvodnje plastike i gume, 2018. i 2019.

	2018.	2019.	2019./2018.
Ukupni prihodi (u mil. kuna)	2.159,5	2.348,9	108,8
Dobit prije oporezivanja (u mil. kuna)	94,1	123,8	131,6
Broj zaposlenih	1.486,0	1.787,0	120,3
Bruto marža (u %)	4,36	5,27	120,9
Profitabilnost imovine (u %)	7,41	6,46	87,2
Proizvodnost rada (prihod u mil. kuna po zaposlenom)	1.453,2	1.314,4	90,5
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,35	1,37	101,5
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,82	1,65	90,6
Koeficijent ukupne zaduženosti	0,51	0,50	99,5

Napomena: Obuhvat vodećih trgovačkih društava: Bomark Pak d.o.o., Gumiimpex-GRP d.o.o., Muraplast d.o.o., Aquaestil plus d.o.o., Alpla d.o.o., Sipro d.o.o., Vargon d.o.o., Marlex d.o.o., Telur d.o.o. i Bifix d.o.o.

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

Gledano na razini pojedinih društava, povećanje ukupnih prihoda u 2019. u odnosu na 2018. ostvarilo je osam od deset vodećih proizvođača plastike i gume, pri čemu je najveće povećanje ostvario Bomark Pak d.o.o. (36,9 posto), iza kojeg slijedi Aquaestil plus d.o.o. (10 posto). Smanjenje ukupnih prihoda na međugodišnjoj razini bilježe Telur d.o.o., od 10,6 posto, i Sipro d.o.o., od 4,8 posto. Među vodećih deset proizvođača proizvoda od plastike i gume jedino je društvo Alpla d.o.o. 2019. godinu zaključilo s gubitkom, i to u visini od 5,9 milijuna kuna. Najveću bruto dobit u 2019. godini ostvarili

su Gumiimpex-GRP d.o.o. (40,6 milijuna kuna) i Muraplast d.o.o. (30,1 milijun kuna). Istovremeno su najveću likvidnost zabilježili Bifix d.o.o. (8,3), Gumiimpex-GRP d.o.o. (2,2) i Alpla d.o.o. (2,1). Najslabija sposobnost financiranja kratkoročnih obveza obilježila je poslovanje Vargona d.o.o. (0,97).

Tablica 8.

Deset vodećih trgovačkih društava u proizvodnji plastike i gume – odabrani financijski pokazatelji, 2019.

	Ukupni prihodi (u mil. kn)	Koeficijent zaduženosti	Koeficijent tekuće likvidnosti	Bruto marža [%]
Bomark Pak d.o.o.	558,5	0,66	1,13	2,73
Gumiimpex-GRP d.o.o.	441,8	0,35	2,21	9,20
Muraplast d.o.o.	346,9	0,37	1,71	8,69
Aquaestil plus d.o.o.	185,3	0,48	2,03	5,05
Alpla d.o.o.	159,1	0,56	2,07	-3,70
Sipro d.o.o.	150,0	0,61	1,57	0,47
Vargon d.o.o.	147,2	0,60	0,97	7,37
Marlex d.o.o.	135,4	0,56	1,31	9,48
Telur d.o.o.	112,4	0,65	1,76	1,32
Bifix d.o.o.	112,4	0,23	8,34	7,53

Izvor: Izračun autorice prema podacima Poslovne Hrvatske.

Izvještaj sa Zagrebačke burze

“Dionice Petrokemije d.d. su u 2020. godini na međugodišnjoj razini zabilježile rast vrijednosti od 24,17 posto, a dionice tvrtke Saponia d.d. od 47,59 posto.

Na Zagrebačku burzu uvrštena su dva trgovačka društva iz djelatnosti proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, Petrokemija d.d. i Saponia d.d., dok iz djelatnosti proizvodnje plastike i gume na Zagrebačku burzu nije uvršteno niti jedno društvo. Osječka Saponia d.d. se sukladno posljednjoj redovnoj reviziji indeksa CROBEX i CROBEXtr od 5. ožujka ove godine više ne nalazi u sastavu ta dva indeksa. Međutim, i dalje je u sastavu indeksa CROBEXplus i sektorskog indeksa CROBEXindustrija. Nakon što se od 25. studenog 2019. do 5. ožujka ove godine kutinska Petrokemija d.d. nalazila u sastavu indeksa CROBEXplus i sektorskog indeksa CROBEXindustrija, revizijom od 5. ožujka ove godine isključena je iz sastava oba indeksa.

Okolnosti nastale pandemijom bolesti COVID-19 odrazile su se i na kretanja na domaćem tržištu kapitala. Tako je trgovinsku statistiku na Zagrebačkoj burzi u 2020. godini obilježilo volatilno kretanje indeksa, koje je osobito bilo izraženo u prvoj polovici godine. Gledano na međugodišnjoj razini, većina indeksa ostvaruje pad, s iznimkom indeksa CROBEXindustrija koji je na međugodišnjoj razini zabilježio rast od 9,19 posto, indeksa CROBEXkonstrukt koji je porastao za 61,74 posto te indeksa CROBEXturist koji je zabilježio neznatni rast od 0,61 posto. Indeks CROBEX zabilježio je pad od 13,8 posto, a indeks CROBEXtr od 12,5 posto. Dionice Petrokemije d.d. su u 2020. godini na međugodišnjoj razini zabilježile rast vrijednosti od 24,17 posto. Za usporedbu, dionice Petrokemije d.d. su u 2019. na međugodišnjoj razini zabilježile rast vrijednosti od 87,91 posto te su bile uvrštene na sedmo mjesto od deset dionica s najvećim rastom u 2019. godini. Dionice tvrtke Saponia d.d. su u 2020. godini zabilježile međugodišnji rast vrijednosti od 47,59 posto⁵.

⁵ Podaci iz ovog poglavlja preuzeti su sa Zagrebačke burze, <https://www.zse.hr>

Kemijski sektor u EU-27

“Proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji je u 2020. godini zabilježila međugodišnji pad od 4,4 posto.

— Kriza prouzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 snažno je pogodila cjelokupni prerađivački sektor EU-a te je dovela do smanjenja ukupne proizvodnje na razini EU-27, pa tako i do smanjenja proizvodnje kemijske industrije. Proizvodnja kemijskog sektora u Europskoj uniji je u 2020. godini (razdoblje od siječnja do studenog) zabilježila međugodišnji pad od 4,4 posto [CEFIC, 2020]⁶. U istom je razdoblju prerađivačka industrija na razini EU-27 zabilježila snažniji međugodišnji pad od 10,6 posto. Gledano na globalnoj razini, proizvodnja kemijskog sektora je tijekom prva tri tromjesečja 2020. godine zabilježila pad od 1,8 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (tablica 9). Za usporedbu, 2019. godine proizvodnja kemijskog sektora EU-27 ostvarila je međugodišnji pad od 1,1 posto, dok je na globalnoj razini ostvarila rast od 2,8 posto. Gledano po svjetskim tržištima, pozitivnu međugodišnju stopu rasta proizvodnje u prva tri tromjesečja 2020. godine bilježi jedino Kina (0,7 posto), dok sva ostala svjetska tržišta bilježe međugodišnji pad. Najsnažniji pad je pritom zabilježen u Japanu (-10,3 posto) i Indiji (-9,4 posto). Zanimljiv je podatak da je krivulja kretanja proizvodne aktivnosti kineske kemijske industrije već u prvoj polovici 2020. godine poprimila V-oblik te da je od ožujka 2020. godine kontinuirano rasla da bi u rujnu prošle godine dosegla najvišu razinu otkad se mjeri.

Tablica 9.
Međugodišnje stope kretanja proizvodnje kemijskog sektora, u %, 2018., 2019., I. – XI. 2020.

Izvor: CEFIC [2020].

	2018.	2019.	I.-XI. 2020. I.-XI. 2019.
Kina	3,6	4,6	0,7
Indija	2,3	1,2	-9,4
Japan	1,4	-0,6	-10,3
Južna Koreja	2,3	-2,5	-3,8
Ujedinjeno Kraljevstvo	1,4	-0,7	-1,2
EU-27	-0,5	-1,1	-4,4
SAD	4,1	-0,1	-4,5
Latinska Amerika	-0,8	-1,4	-2,3
Svijet	2,8	2,8	-1,8

⁶ Podaci iz ovog poglavlja preuzeti su iz izvještaja kojeg objavljuje Europsko udruženje kemijske industrije CEFIC, <https://cefic.org/app/uploads/2020/11/Cefic-Chemicals-Quarterly-Report-2020-11-26.pdf>

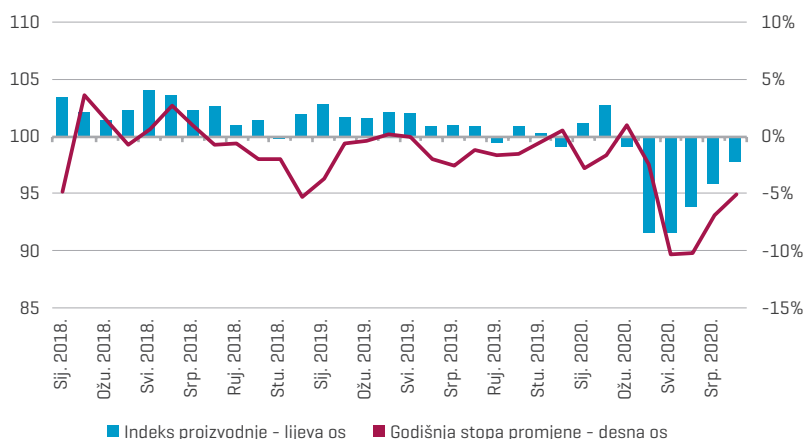
Tijekom prvih osam mjeseci 2020. godine ukupna prodaja kemijskog sektora EU-27 dosegla je vrijednost od 318,2 milijarde eura, što čini pad od 9 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Pritom prodaja unutar EU-27 ostvaruje pad od 3,4 posto, dok prodaja izvan EU-27 ostvaruje međugodišnji rast od 2,6 posto. Pad prodaje kemijskog sektora Europske unije posljedica je slabljenja domaće potražnje u Europi i pogoršanja trgovinskog poslovnog okruženja.

Gledano po najvećim državama članicama EU-a, najviše su pogođene krizom bile Francuska i Italija. Prema podacima za prva tri tromjesečja 2020. godine, u Francuskoj je kemijska industrija zabilježila međugodišnji pad proizvodnje od 11,7 posto, a u Italiji od 10,2 posto. Istovremeno, Njemačka je zabilježila međugodišnji porast proizvodne aktivnosti kemijskog sektora od 3,5 posto, dok je Poljska zadržala istu razinu proizvodnje kao i prethodne godine.

Vrijednost izvoza proizvoda kemijske industrije iz skupine država EU-27 u ostatak svijeta u prvih osam mjeseci 2020. godine iznosila je 111,7 milijardi eura, što u odnosu na isto razdoblje prethodne godine čini pad od 5,5 posto. Istovremeno, dolazi i do pada uvoza, no po nešto nižoj stopi. Tako je uvoz kemikalija u EU-27 iz država nečlanica u prvih osam mjeseci 2020. godine dosegnuo vrijednost od 86,4 milijarde eura, što je u odnosu na 89,9 milijardi eura uvoza iz istog razdoblja prethodne godine manje za 3,9 posto. Zanimljiv je podatak da je tijekom promatranog razdoblja zabilježeno međugodišnje povećanje vanjskotrgovinske razmjene EU-27 s Kinom. Tako je izvoz kemijskih proizvoda zemalja EU-27 u Kinu iznosio oko 10 milijardi eura, što je porast u odnosu na razinu iz 2019. godine od 5,7 posto. Istovremeno, uvoz kemikalija iz Kine u EU-27 iznosio je 10,4 milijarde eura, što je za 2,08 posto više u odnosu na razinu iz 2019. godine. Također, EU-27 bilježi i međugodišnji rast izvoza petrokemijske industrije u SAD, i to od 2,7 milijardi eura, dok se smanjio izvoz industrije specijalnih kemikalija i potrošačkih kemikalija. Proizvođačke cijene u EU-27 bile su 5,0 posto ispod razine iz prvih devet mjeseci 2019.

Slika 8.
Kretanje aktivnosti kemijske industrije (desezonirano) od siječnja 2018. do srpnja 2020. godine

Izvor: CEFIC [2021a].

Kemijska industrija svojim proizvodima opskrbljuje gotovo sve sektore gospodarstva, odnosno njeni su proizvodi ugrađeni u 95 posto sve proizvedene robe, od svakodnevnih predmeta do visokotehnoloških uređaja i opreme. Stoga su kretanja u ovoj industriji uvelike ovisna o kretanjima svih ostalih proizvodnih sektora. Sektorski podaci pokazuju da je među najvećim proizvodnim sektorima na razini EU-27 krizom najviše pogođena automobilska industrija. Ova je industrija u prva tri tromjesečja 2020. godine zabilježila međugodišnji pad proizvodnje od 28 posto. Nakon nje slijede industrija osnovnih metala s padom od oko 15,5 posto i tekstilna industrija s padom od 14,4 posto. Krizom je najmanje pogođena industrija hrane i pića, koja je u istom razdoblju ostvarila međugodišnji pad od 2,6 posto. U ostalim se industrijama međugodišnji pad kretao u rasponu od -4,6 posto, koliko je zabilježeno u industriji električnih uređaja, do -13,9 posto u proizvodnji strojeva i opreme.

Tablica 10.
Godišnje stope
kretanja proizvodnje po
industrijama, EU-27,
2018., 2019. i 2020.*

Napomena: * Od siječnja do studenog 2020. godine.

Izvor: CEFIC [2021a].

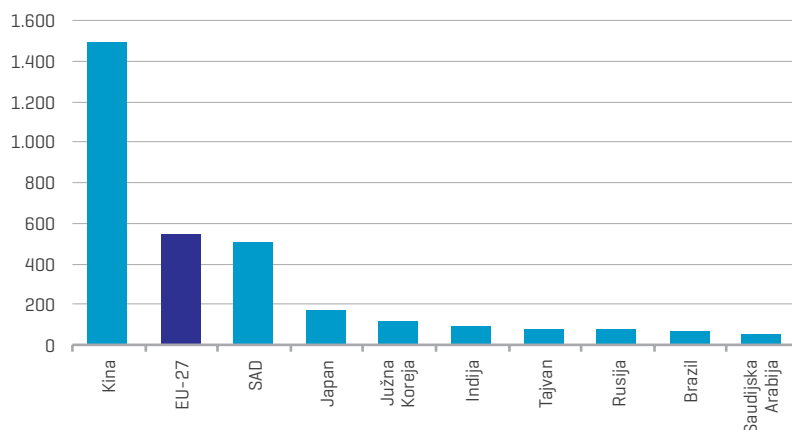
Proizvodne djelatnosti	2018.	2019.	2020.*
Automobilska industrija	-0,1	-6,6	-28,2
Osnovni metali i proizvodi od metala	0,3	-4,9	-15,5
Tekstil, tekstilni proizvodi, koža i obuća	-1,7	-3,9	-14,4
Strojevi i oprema, d.n.	3,2	-1,2	-13,9
Tisak i izdavaštvo	-1,6	-3	-13,7
Proizvodnja metala	1,8	-1,9	-13,4
Proizvodnja namještaja	-0,3	-0,7	-11,3
Plastika i guma	0,4	-1,1	-11,1
Električna oprema	2,3	-3,6	-8,5
Ostali nemetalni mineralni proizvodi	1,6	0	-7,5
Proizvodnja papira	0,9	-1,5	-4,9
Električni uređaji	-1,6	-1,9	-4,6
Kemijska industrija	-0,5	-1	-4,4
Hrana i piće	1	1,5	-2,6
Prerađivačka industrija	1,5	-1	-10,6
Građevinarstvo	2,3	2,8	-5,9

Kemijska industrija Europske unije se s ukupno ostvarenom prodajom u vrijednosti od 543,4 milijarde eura u 2019. godini nalazi na drugom mjestu među deset vodećih zemalja svijeta, iza Kine i ispred SAD-a i Japana (slika 9). Gledano dinamički, udio kemijske industrije Europske unije na svjetskom tržištu smanjio se tijekom posljednjeg desetljeća. Usprkos povećanju ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije s 380 milijardi eura u 2009. na 543,4 milijarde eura u 2019. godini, udio EU-27 u ukupnoj svjetskoj prodaji kemikalija u istom se razdoblju smanjio s 20,8 posto na 14,8 posto

[slika 10]. Prema prognozama CEFIC-a, taj će se udio do 2030. godine smanjiti na 10,7 posto. Velik dio očekivanog porasta kemijske proizvodnje na svjetskoj razini prebacit će se na zemlje u razvoju i gospodarstva u tranziciji. Europska unija će se pritom pozicionirati kao lider u zdravstvenim i ekološkim standardima u području upravljanja kemikalijama s ciljem preuzimanja vodstva u proizvodnji i uporabi održivih kemikalija.

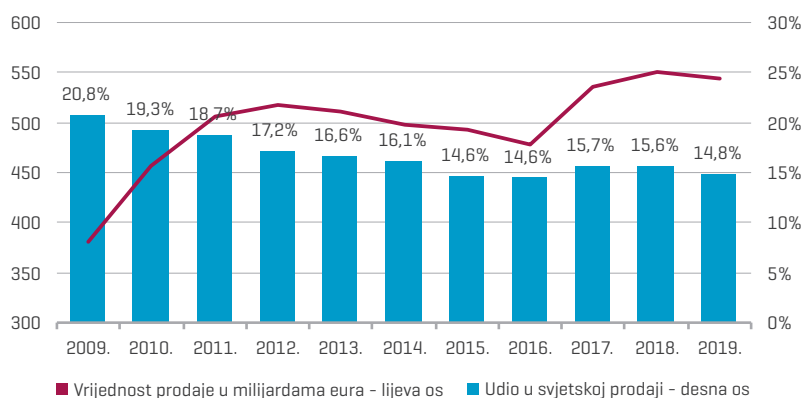
Slika 9.
Deset vodećih zemalja prema obujmu prodaje proizvoda kemijskog sektora, 2019., u milijardama eura

Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2021a).

Slika 10.
Kretanje prodaje kemijske industrije EU-27 na svjetskom tržištu, od 2009. do 2019.

Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2021a).

“Proizvodi kemijskog sektora Europske unije pokrivaju tri glavna proizvodna područja: osnovne kemikalije ili kemijske tvari, specijalne kemikalije i kemijske proizvode za široku potrošnju.

Kemijska industrija je četvrta industrija po veličini u Europskoj uniji. U ovoj industriji aktivno je oko 30.000 tvrtki, od kojih 95 posto čine mala i srednja poduzeća. Kemijska industrija Europske unije izravno zapošljava oko 1,2 milijuna, a neizravno oko 3,6 milijuna radnika (Europska komisija, 2020).

Više od polovice (56 posto) proizvoda kemijskog sektora Europske unije prodaje se daljnjim korisnicima u drugim industrijama, dok se ostatak proizvoda (44 posto) plasira u ostale sektore poput primarnog sektora, uslužnog sektora, zdravstva i ostalih društvenih djelatnosti (tablica 11) (Oxford Economics, 2019). Pored kemijske industrije, najveći

industrijski korisnici kemikalija su proizvodnja gume i plastike (15,5 posto), građevinarstvo (5,1 posto), proizvodnja celuloze, papira, proizvoda od papira, tisak i izdavaštvo (4,3 posto) itd.

Tablica 11.
Najvažniji sektori
potrošači proizvoda
kemijske industrije,
EU-27 + Ujedinjeno
Kraljevstvo, 2017.

Napomena: Kategorija "Ostalo" obuhvaća sljedeće djelatnosti: poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo (8 posto), trgovina na veliko i malo (4 posto), istraživanje i razvoj i ostale poslovne djelatnosti (3,2 posto), rudarstvo (3,3 posto), usluge (9,2 posto) te zdravstvo i ostale društvene djelatnosti (16,8 posto).

Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2021a).

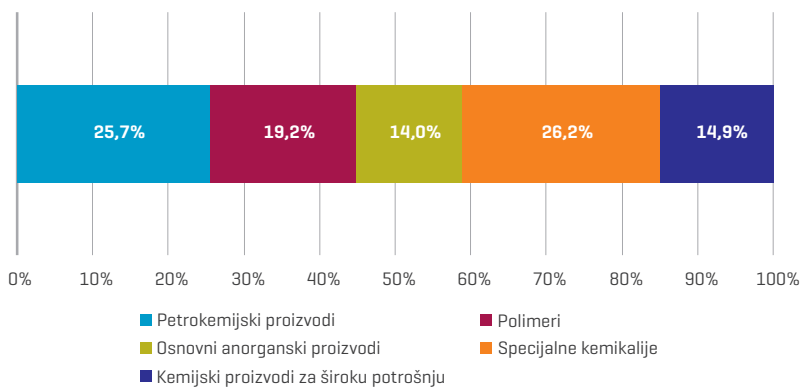
Gumeni i plastični proizvodi	15,5
Građevinarstvo	5,1
Celuloza, papir, proizvodi od papira, tisak i izdavaštvo	4,3
Koks, rafinirani naftni proizvodi i nuklearno gorivo	3,6
Tekstil, tekstilni proizvodi, koža i obuća	3,5
Prehrambeni proizvodi, pića i duhan	3,3
Motorna vozila, prikolice i poluprikolice	3,0
Osnovni metali i proizvodi od metala	2,6
Računala, električna i optička oprema	2,4
Izrađeni metalni proizvodi	2,4
Električni strojevi i uređaji, d.n.	2,2
Ostali nemetalni mineralni proizvodi	2,0
Strojevi i oprema, d.n.	1,8
Proizvodnja, d.n.; Recikliranje	1,7
Ostala prerađivačka industrija	2,2
Ostalo	44,4

Proizvodi kemijskog sektora Europske unije pokrivaju tri glavna proizvodna područja: osnovne kemikalije ili kemijske tvari, specijalne kemikalije i kemijske proizvode za široku potrošnju. Osnovne kemikalije, odnosno kemijske tvari obuhvaćaju i petrokemijske proizvode zajedno s njihovim derivatima, polimere te osnovne anorganske proizvode. One se proizvode u velikim količinama te se prodaju unutar kemijske industrije kao i u ostalim industrijama, a čine gotovo dvije trećine ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije 2019. godine (59,4 posto) (slika 11). Pritom petrokemijski proizvodi u ukupnoj prodaji sektora sudjeluju s 25,7 posto, polimeri s 19,2 posto, a osnovni anorganski proizvodi s 14,0 posto. Istovremeno, specijalne kemikalije u ukupnoj prodaji kemijskog sektora Europske unije sudjeluju s 26,2 posto, a kemijski proizvodi za široku potrošnju s 14,9 posto.

Gledano po državama članicama, više od polovice ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije 2019. godine ostvaruje se u samo tri države, Njemačkoj (28,9 posto), Francuskoj (14,2 posto) i Italiji (13,3 posto) (slika 12). Pridruže li im se Nizozemska, Španjolska, Belgija i Austrija, udio se povećava na 84,6 posto. Udio ostalih država članica u ukupnoj trgovini kemijskog sektora Europske unije istovremeno iznosi 15,4 posto, pri čemu najveći doprinos dolazi od Poljske i Švedske.

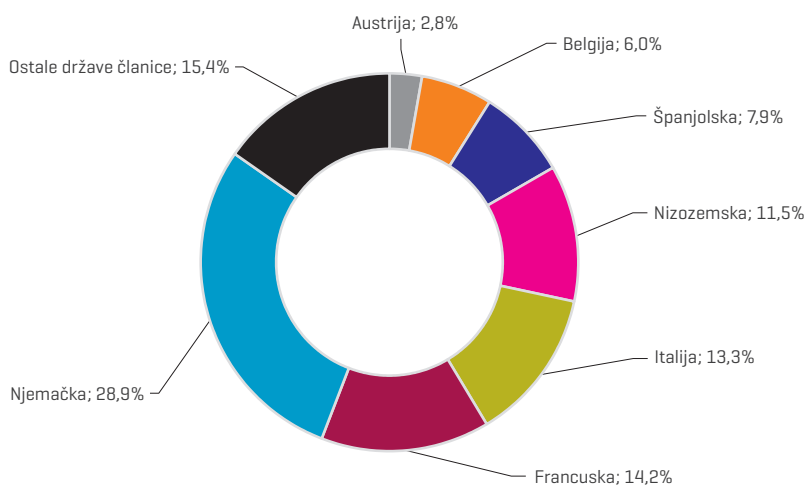
Slika 11.
Struktura ukupne prodaje kemijskog sektora Europske unije prema osnovnim proizvodnim grupama, 2019.

Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2021b).

Slika 12.
Struktura ukupne prodaje kemijskog sektora po državama članicama Europske unije, 2019. (EU-27 = 100%)

Izvor: Izradila autorica prema podacima CEFIC-a (CEFIC, 2020).

Kemijska industrija i Europski zeleni plan

Kemijska industrija ima ključnu ulogu u postizanju novih ciljeva Europskog zelenog plana te može dati značajan doprinos nastojanjima Europe da do 2050. postane klimatski neutralna. Tranzicija prema klimatskoj neutralnosti zasigurno donosi velike izazove, ali i niz prilika za ovu industriju. Osnovna ideja je da Europska unija postane lider u inovacijama i uvođenju konkurentnih novih tehnologija za postizanje klimatski neutralne, zelene i digitalne tranzicije. Bilo da se radi o rješenjima za solarne panele, vjetroturbine, baterije, građevinsku izolaciju, lijekove, tehnologije recikliranja kemikalija ili drugim rješenjima koje nudi ova industrija, europska kemijska industrija može značajno doprinijeti ostvarivanju Zelenog plana kao lider u inovacijama. To je ujedno i način postizanja održivog gospodarskog rasta i stvaranja novih poslova i radnih mjesta koja će se zadržati u Europi. Uz poticajni i napredni politički okvir, počevši od industrijske strategije EU-a⁷ kojom se industriji omogućuje da ostvari Zeleni plan EU-a, kemijska industrija može imati veliku ulogu u izgradnji bolje održive budućnosti za Europu i njezine građane. Osnovni stupovi strategije su zelena tranzicija, globalna konkurentnost i digitalna tranzicija.

Vijeće Europe je 11. veljače ove godine donijelo Uredbu o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost, vrijednog 672,5 milijardi eura. Taj je mehanizam nastavak izvanrednih napora EU-a usmjerenih na oporavak od posljedica pandemije bolesti COVID-19 putem instrumenta Next Generation EU, plana donesenog u srpnju prošle godine. Sredstva Mehanizma za oporavak i otpornost kao i sredstva dugoročnog proračuna EU-a za razdoblje od 2021. do 2027. godine usmjerit će se za pružanje pomoći državama članicama u prevladavanju gospodarskih i socijalnih posljedica pandemije bolesti COVID-19 i pokretanje europskog oporavka. Ova sredstva koristit će se i u svrhu provedbe zelene i digitalne tranzicije gospodarstava zemalja članica kako bi ona postala održivija i otpornija. Da bi ostvarile pravo na potporu iz Mehanizma za oporavak i otpornost, zemlje EU-a moraju, u pravilu, do 30. travnja ove godine podnijeti nacionalne planove za oporavak i otpornost koji pokrivaju šest područja politika: zelenu

7 Industrijska strategija EU-a donesena je u ožujku 2020. godine. Europska industrija čini 20 posto ukupne dodane vrijednosti, zapošljava 35 milijuna radnika i ostvaruje 80 posto izvoza.

KEMIJSKA INDUSTRIJA IMA KLJUČNU ULOGU U POSTIZANJU NOVIH CILJEVA EUROPSKOG ZELENOG PLANA TE MOŽE DATI ZNAČAJAN DOPRINOS NASTOJANJIMA EUROPE DA DO 2050. POSTANE KLIMATSKI NEUTRALNA.

tranziciju; digitalnu transformaciju; pametan, održiv i uključiv rast i radna mjesta; socijalnu i teritorijalnu koheziju; zdravlje i otpornost te politike za sljedeću generaciju, uključujući obrazovanje i vještine.

Uloga kemijske industrije Europske unije u tranziciji prema kružnom gospodarstvu

CEFIC je nedavno predstavio svoju viziju budućnosti Europe do 2050. godine [Mid Century Vision for the Future of Europe]⁸ prema kojoj bi se europsko gospodarstvo do sredine 21. stoljeća transformiralo u kružno i klimatski neutralno. Prijelazom na kružno gospodarstvo značajno bi se doprinijelo rješavanju globalnih izazova vezanih uz oskudne resurse, smanjenju emisija stakleničkih plinova putem bolje uporabe i ponovne uporabe i recikliranja materijala koji već postoje u gospodarstvu, smanjenju otpada, stvaranju novih zanimanja i radnih mjesta i poticanju gospodarskog rasta. Ići kružnije znači doprinijeti ispunjavanju Pariškog sporazuma i širih razvojnih ciljeva Programa održivog razvoja do 2030.⁹ Ujedinjenih naroda.

Prema viziji CEFIC-a, europska kemijska industrija će se do sredine ovog stoljeća pozicionirati u samo središte europskog kružnog gospodarstva. Kemijska industrija može od faze projektiranja proizvoda do zadnje faze kraja životnog ciklusa proizvoda ponuditi inovativna rješenja od kojih koristi ima cijeli kemijski sektor i cijeli vrijednosni lanac, omogućujući industrijama da postanu kružnije. Bilo da je riječ o recikliranju papira, baterije ili plastike, proces je u osnovi kemijski. Dok je 20. stoljeće zahtijevalo recikliranje otpada koji je punio odlagališta i zagađivao okoliš, u 21. stoljeću se radi na razvoju i primjeni tehnologija za izdvajanje i recikliranje ugljika iz emisija ugljičnog dioksida [CO₂]. Pretvaranjem otpada u vrijedne, nove sirovine, kemijska industrija u kružnom gospodarstvu preuzima

⁸ Dostupno na internetskoj stranici: <https://cefic.org/thought-leadership/mid-century-vision/>

⁹ Promijeniti svijet: Program održivog razvoja do 2030., rezolucija koju je donijela Opća skupština 25. rujna 2015. godine [UNGA A/RES/70/1].

ključnu ulogu recikliratelja. Kako bi se omogućio uspješan prijelaz na ugljično pametnu i kružnu budućnost u Europi i diljem svijeta, nužno je uspostavljanje podržavajućeg, poticajnog i prosperitetnog političkog okvira, počevši od industrijske strategije EU-a kojom se industriji omogućuje da ostvari Zeleni plan. Zatim je potrebno promicati međusektorske platforme lanca vrijednosti. Inicijative kao što je Europski savez za kružnu plastiku ključne su za uspjeh kružnog gospodarstva. Unutar tih platformi važno će biti i sudjelovanje organizacija civilnog društva radi povećanja svijesti i društvenog prihvaćanja. Nužno je ostvariti progresivni prijelaz iz okvira politike usmjerene na otpad u okvir politike usmjerene na resurse. Politike otpada trebalo bi koordinirati i uskladiti na razini EU-a kako bi se stvorilo jedinstveno tržište materijala na kojem se resursi mogu lako prevoziti, prodavati i ponovno koristiti. Primjerice, korištenje tehnologija recikliranja kemikalija u pružanju kružnih rješenja predstavljat će priliku da se doprinese povećanju stopa recikliranja i korištenju kružnih sirovina na biološkoj osnovi u Europi. Potrebno je formulirati i provoditi pametne, koherentne, znanstveno utemeljene i troškovno učinkovite politike i zakonodavstvo.

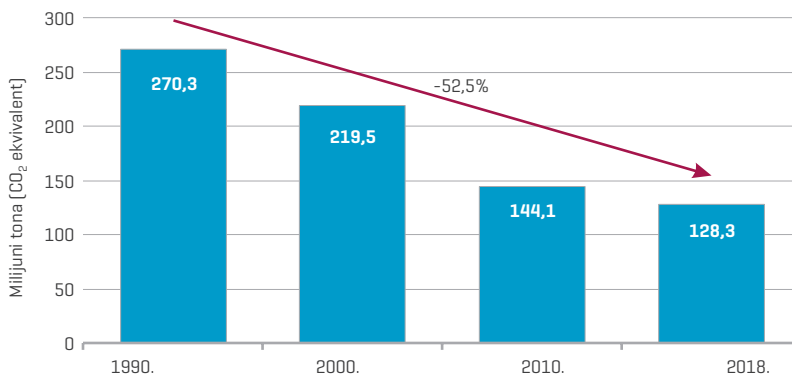
Podaci Europske agencije za okoliš (EEA) pokazuju kako kemijska industrija EU-27, uključujući farmaceutsku industriju, ostvaruje solidne rezultate u pogledu smanjenja emisija stakleničkih plinova. To je postignuto zahvaljujući poduzetim naporima unutar kemijske industrije u smjeru razvoja i korištenja čistih tehnologija i prelaska na manje ugljično intenzivne izvore energije, a s ciljem povećanja energetske učinkovitosti. Osim povećanja energetske učinkovitosti vlastitih procesa, inovacije u kemijskoj industriji pomažu i povećanju energetske učinkovitosti korisnika i njihovih proizvoda. Tako je kemijska industrija¹⁰ EU-27 u 2018. godini emitirala ukupno 128,3 milijuna tona ekvivalenta CO₂ stakleničkih plinova, što u odnosu na ukupno 270,3 milijuna tona iz 1990. godine čini pad od 52,5 posto (slika 13). Pritom je značajan dio smanjenja emisija stakleničkih plinova tijekom proteklih godina povezan sa smanjenjem dušikovog oksida (N₂O), koji ima veći potencijal globalnog zatopljenja od CO₂ i oslobađa se kao rezultat određenih kemijskih procesa (slika 14). Prema EEA-u, CO₂ najvažniji je staklenički plin koji se ispušta putem kemijske industrije Europske unije. U 2018. godini CO₂ je činio 90,7 posto ukupnih emisija stakleničkih plinova na razini EU-27. Emisije CO₂ u EU-u u toj su godini iznosile 116,4 milijuna tona, što je bilo 24,5 posto ispod razina iz 1990. S druge strane, staklenički plin N₂O čini 5,1 posto ukupnih emisija stakleničkih plinova iz EU-27 u 2018. U 2018. godini emisije N₂O u EU-27 iznosile su 6,5 milijuna tona, što je bilo 92,6 posto ispod razina iz 1990. godine. U odnosu na 2017., emisije N₂O smanjile su se za 13,5 posto. Podaci pokazuju da su se emisije CH₄ povećale, dok su se emisije drugih stakleničkih plinova kao što su ugljični dioksid (CO₂), fluorouglikovodici (HFC), dušikovi oksidi (N₂O), sumporovi heksafluoridi (SF₆) i perfluorouglijci (PFC) smanjile tijekom istog razdoblja¹¹.

¹⁰ Uključujući i industriju farmaceutskih proizvoda.

¹¹ Podaci su preuzeti s internetske stranice: <https://cefic.org/our-industry/a-pillar-of-the-european-economy/facts-and-figures-of-the-european-chemical-industry/environmental-performance/>

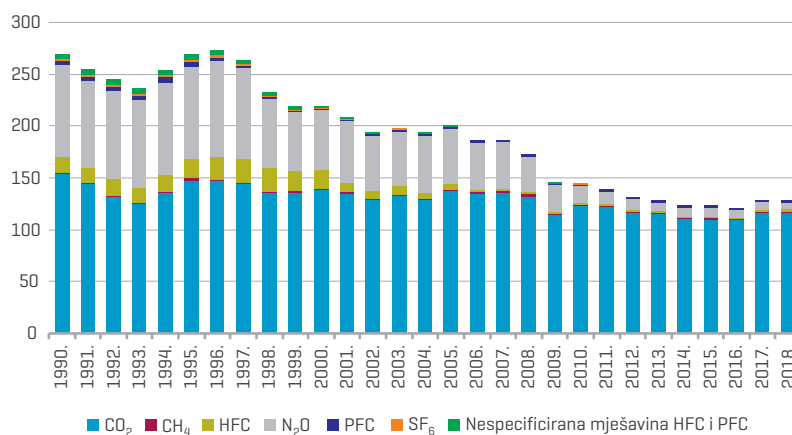
Slika 13.
Ukupna emisija stakleničkih plinova u EU-27, od 1990. do 2018., u milijunima tona ekvivalenta CO₂

Izvor: CEFIC [2021b].

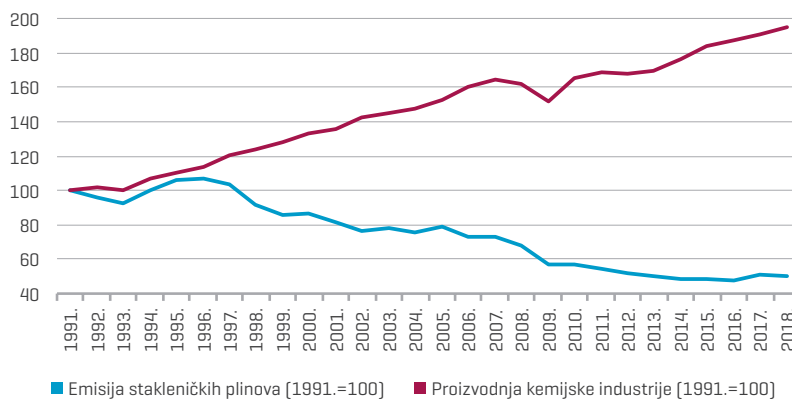
Slika 14.
Emisije stakleničkih plinova u EU-27, od 1990. do 2018., u milijunima tona ekvivalenta CO₂

Izvor: CEFIC [2021b].

Slika 15.
Ukupna emisija stakleničkih plinova i proizvodnja kemijskog sektora u EU-27, od 1991. do 2018., u milijunima tona ekvivalenta CO₂

Izvor: CEFIC [2021b].

Zaključak i očekivanja

“Krizna prouzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 snažno je pogodila cjelokupni prerađivački sektor Europske unije. Sektor prerađivačke industrije Europske unije je u prva tri tromjesečja 2020. godine zabilježio međugodišnji pad od 10,6 posto, a kemijska industrija od 4,4 posto.

—Krizna prouzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 snažno je pogodila cjelokupni prerađivački sektor Europske unije te je dovela do smanjenja ukupne proizvodnje na razini EU-27. Sektor prerađivačke industrije Europske unije je u prva tri tromjesečja 2020. godine zabilježio međugodišnji pad od 10,6 posto, a kemijska industrija je zabilježila pad od 4,4 posto. Pad proizvodnje kemijske industrije neutraliziran je povećanom potražnjom za kemikalijama koje se koriste za proizvodnju kritičnih proizvoda koji se koriste u javnom zdravstvu (npr. pleksiglas, zaštitna oprema, lijekovi, dezinficijensi itd.). Gledano po najvećim državama članicama EU-a, najviše su pogođene krizom bile Francuska i Italija. Na globalnoj je razini proizvodnja kemijskog sektora tijekom prva tri tromjesečja 2020. godine zabilježila pad od 1,8 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Pritom je pozitivnu međugodišnju stopu rasta proizvodnje u prva tri tromjesečja 2020. godine zabilježila jedino Kina (0,7 posto), dok sva ostala svjetska tržišta bilježe međugodišnji pad.

U hrvatskom je gospodarstvu ukupna industrijska proizvodnja u 2020. godini ostvarila međugodišnji pad od 2,7 posto. Usprkos pandemiji, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda u 2020. godini u Hrvatskoj bilježi međugodišnji rast od 11,3 posto. Industrija proizvoda od gume i plastike zabilježila je međugodišnji pad od 7,5 posto.

Pozitivna kretanja aktivnosti industrije kemikalija i kemijskih proizvoda tijekom prošle godine bila su popraćena povećanjem plaća, dok je zaposlenost ostvarila blagi pad. U odnosu na prethodnu godinu, izvoz industrije kemikalija i kemijskih proizvoda je u 2020. godini bio manji za 2,0 posto, dok je uvoz ostvario neznatni rast od 0,4 posto. Usporedo s padom proizvodne aktivnosti, kretanja u industriji proizvoda od plastike i gume obilježena su smanjenjem zaposlenosti, dok plaće nastavljaju s rastom. Industrija plastike i gume na međugodišnjoj razini bilježi pad i uvoza i izvoza, tako da je izvoz smanjen za 0,6 posto, a uvoz za 1,3 posto. Obje industrije obilježava ovisnost o uvoznim sirovinama, što za posljedicu ima visok vanjskotrgovinski deficit.

Doprinos sektora kemijske industrije gospodarstvu vidljiv je i u podacima o BDV-u, zaposlenosti i broju aktivnih poslovnih subjekata. Udio sektora kemijske industrije u BDV-u prerađivačke industrije u 2018. godini iznosio je 6 posto, pri čemu je udio industrije kemikalija, kemijskih proizvoda i umjetnih vlakana iznosio 2,1 posto, a udio industrije gume i plastike 3,9 posto. Ukupan broj zaposlenih u sektoru kemijske industrije u prosincu 2020. godine iznosio je 16.389 ili 7,3 posto ukupne zaposlenosti prerađivačke industrije. Prema podacima Poslovne Hrvatske, poslovni subjekti u kemijskoj industriji čine čak 7,9 posto poslovnih subjekata u prerađivačkoj industriji Hrvatske. Pritom je u industriji kemikalija i kemijskih proizvoda aktivno 384 registriranih poslovnih subjekata, a u industriji gume i plastike 796.

Zanimljiv je podatak da kutinska Petrokemija d.d. već dvije godine zaredom ostvaruje pozitivan poslovni rezultat. Pozitivan utjecaj na poslovanje Petrokemije d.d. u 2020. godini imala je znatno niža cijena prirodnog plina kao i mjere povećanja učinkovitosti koje su u društvu provedene u prethodnim razdobljima. Nakon što je u 2019. godini prvi put nakon dužeg razdoblja ostvarila neto dobit od 140 milijuna kuna, prema privremenim nerevidiranim financijskim rezultatima za 2020. godinu, Petrokemija d.d. je u 2020. ostvarila neto dobit od 267 milijuna kuna. U nerevidiranom financijskom izvješću poslovanja Petrokemije u 2020. godini također je istaknuto kako pandemija bolesti COVID-19 nije imala negativan utjecaj na poslovanje društva. Usprkos pozitivnim poslovnim rezultatima, Petrokemija d.d. se od 5. ožujka ne nalazi u sastavu indeksa CROBEXplus te u sastavu sektorskog indeksa CROBEXindustrija. Osječka Saponia d.d. se od 5. ožujka ove godine više ne nalazi u sastavu indeksa CROBEX i CROBEXtr, ali je i dalje u sastavu indeksa CROBEXplus i sektorskog indeksa CROBEXindustrija.

Premda CEFIC za 2021. godinu prognozira rast proizvodnje kemijske industrije EU-a od 3 posto, dugoročniji gospodarski izgledi i dalje su vrlo neizvjesni zbog aktualne pandemije bolesti COVID-19 i njezinih stalnih gospodarskih učinaka. Kao što je opće poznato, još uvijek nisu poznate posljedice drugog vala pandemije bolesti COVID-19, a pojedine zemlje Europske unije trenutno se suočavaju s trećim valom pandemije, koji je prilično ozbiljan i zasigurno će utjecati na aktivnost kemijskog sektora u Hrvatskoj i Europskoj uniji u nadolazećim mjesecima. U ovakvim se okolnostima nameće potreba za brzom i učinkovitom provedbom Plana gospodarskog oporavka EU-a, koji je potrebno čvrsto ugraditi u industrijsku strategiju EU-a i program Zelenog plana. Time bi se osiguralo da se financiranjem oporavka postigne industrijska transformacija koja će s vremenom biti održiva te će doprinijeti otpornom gospodarstvu.

Literatura:

CEFIC. [2020]. *Chemical quarterly report (CQR)*. Preuzeto s:
<https://cefic.org/app/uploads/2020/11/Cefic-Chemicals-Quarterly-Report-2020-11-26.pdf>

CEFIC. [2021a]. *2021 facts & figures of the European chemical industry*. Preuzeto s:
https://cefic.org/app/uploads/2021/02/FactsFigures2021_Leaflet_V05.pdf

CEFIC. [2021b]. *Environmental performance*. Preuzeto s:
<https://cefic.org/our-industry/a-pillar-of-the-european-economy/facts-and-figures-of-the-european-chemical-industry/environmental-performance/>

Državni zavod za statistiku. Preuzeto s: www.dzs.hr

Europska komisija. [2020]. *Chemicals strategy for sustainability towards a toxic-free environment*. Preuzeto s:
<https://ec.europa.eu/environment/pdf/chemicals/2020/10/Strategy.pdf>

Oxford Economics. [2019]. *The global chemical industry: Catalyzing growth and addressing our world's sustainability challenges*. Preuzeto s:
<https://www.oxfordeconomics.com/recent-releases/the-global-chemical-industry-catalyzing-growth-and-addressing-our-world-sustainability-challenges>

Petrokemija d.d. [2021]. *Godišnje izvješće Petrokemije d.d. za 2020. godinu (nekonsolidirano, nerevidirano)*. Preuzeto s:
https://petrokemija.hr/Portals/0/Dokumenti_Kompanija/Financije/IzvjescjePetrokemija2020G.pdf?ver=2021-02-24-111702-577

Poslovna Hrvatska. Preuzeto s: <http://poslovna.hr>

Zagrebačka burza. Preuzeto s: <https://www.zse.hr/>

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200
Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Tajana Barbić, ravnateljica

Glavna urednica

Ivana Rašić

Autorica analize

Ivana Rašić

Izvršna urednica

Tamara Banjeglav

Lektura

Doris Baničević

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskog je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza *Trgovina na malo* izlazi u travnju 2021.